

Yaya Yolları ve Kaldırımların Tasarım Kuralları Hakkında Yönetmelik

Bu Yönetmelik, yayaların; yaya yollarında, kaldırımlarda ve yeşil alanlardaki yürüme yollarında hareketlerini erişilebilirlik gereklerine uygun olarak kesintisiz sürdürebilmeleri ve bağımsız, rahat, güvenli ulaşımalarının sağlanması için gerekli düzenlemelerin planlanması, projelendirilmesi ve yapımına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla yürürlüğe konulmuş olup, uygulama imar planı bulunan yerlerde; yeni yapılacak ve bu Yönetmelikte verilen ölçülerin sağlanabilmesi halinde yenilenecek yaya yolları ve kaldırımları kapsar. (Özel kanunlar kapsamında korunan alanlarda ilgili mevzuatı uyarınca işlem tesis edilir. Bu özel kanunlara istinaden çıkarılan yönetmeliklerde aksine bir hüküm bulunmuyorsa bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan:

Yaya Yolları ve Kaldırımların Tasarım Kuralları Hakkında Yönetmelik [1]

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, yayaların; yaya yollarında, kaldırımlarda ve yeşil alanlardaki yürüme yollarında hareketlerini erişilebilirlik gereklerine uygun olarak kesintisiz sürdürebilmeleri ve bağımsız, rahat, güvenli ulaşımalarının sağlanması için gerekli düzenlemelerin planlanması, projelendirilmesi ve yapımına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Yönetmelik uygulama imar planı bulunan yerlerde; yeni yapılacak ve bu Yönetmelikte verilen ölçülerin sağlanabilmesi halinde yenilenecek yaya yolları ve kaldırımları kapsar.

(3) Özel kanunlar kapsamında korunan alanlarda ilgili mevzuatı uyarınca işlem tesis edilir. Bu özel kanunlara istinaden çıkarılan yönetmeliklerde aksine bir hüküm bulunmuyorsa bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve ek 6 nci maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nı,
- Bordür takibi: Kaldırım parçaları arasında bütünsel bir takibin sağlandığı durumlarda hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerine alternatif olarak kullanılan uygulamalar,
- Boyuna eğim: Yaya yolları veya kaldırımların eksenine boyunca verilen eğim,
- Enine eğim: Yaya yolları veya kaldırımların eksenine yatayda dik, iki tarafa veya tek tarafa doğru verilen eğim,
- Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri (HYY): TS ISO 23599 "Görme Özürlü veya Az Görenler için Yardımcı Mamuller-Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri" standardında belirtilen, görme engelli veya az gören kişilere bilgi vermek için kullanılan kılavuz

ve/veya uyar?c? yüzeylerden müte?ekkil standart yürüme yüzeyini,

e) ?lgili idare: 10/7/2004 tarihli ve 5216 say?l? Büyük?ehir Belediyesi Kanununun uyguland??? illerde yap?m, bak?m ve onar?m? büyük?ehir belediyesinin sorumlulu?unda olan yerlerde büyük?ehir belediyesini, büyük?ehir ilçe belediyesinin sorumlulu?unda olan yerlerde büyük?ehir ilçe belediyesini; di?er illerde belediye ve mücavir alan s?n?rlar? içerisinde ilgili belediyesini, d???nda ise il özel idaresini,

f) Kald?r?m: Karayolunun, ta??t yolu kenar? ile gerçek veya tüzel ki?ilere ait mülkler aras?nda kalan ve yalnız yayalar?n kullan?m?na ayr?lm?? olan k?sm?,

g) Kald?r?m net yürüme alan?: Bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n yer almad??, tüm engellerden ar?nm?? aç?k alan?,

? Kald?r?m parças?: Yaya kald?r?m?n?n kesen her bir ta??t yolu (di?er cadde, sokaklar veya otopark giri?leri gibi) ile olu?an kald?r?m parçaları?,

h) Kald?r?m rampas?: Kald?r?m s?n?rlar? içerisinde, ta??t yoluna ta?mayacak ?ekilde ini? ve ç?k??larda seviye farkları?n?n giderilmesi amacıyla yap?lan rampalar?,

? Kentsel donat? elemanlar?: ?lgili idarece kamu alanları?na yerle?tirilm?, kal?c? ya da geçici kullan?lan; otobüs duraklar?, çöp at?k kutular?, bayrak ve elektrik direkleri, ilan ve reklâm panolar? ve tabelalar, ayd?nlatma elemanlar?, merdivenler, büfeler, telefon kulüpleri, i?aret levhalar?, banklar, koruyucu engeller, ATM'ler, sokak isimlendirme/bilgilendirme levhalar?, çiçeklikler, saks?lar, su elemanlar?, yer dö?emeleri gibi yaya hareketlili?inden farklı amaçlarla kullan?lan, tamamlay?c?, tanımlay?c?, belirleyici, yönlendirici ve bilgilendirici elemanlar?,

i) Koruyucu engel: Kald?r?m ve yaya yolu üzerine araçlar?n park etmesine mani olmak ve yollarda meydana gelebilecek kaza anları?nda olas? tehlikeleri azaltmak için bordür ta?? taraf?na yap?lan müstakil dikmeleri,

j) Mülkiyet etki ?eridi: Kald?r?m net yürüme alan? ile mülkiyet s?n?r? aras?nda kalan ve yayalar?n mülkiyet giri? ve ç?k??ndan etkilenmemesi amacıyla b?rak?lan alan?,

k) Ya?mur bahçesi: Ya?mur sular?n?n herhangi bir i?leme tabi tutulmadan doğrudan yönlendirildi?i ve üzerinde bitkilerin yeti?tirilebildi?i yeterli derinlikteki çukur alanlarda olu?turulan bahçeleri,

l) Yaya: Araçlarda bulunmayan, karayolunda hareketsiz veya hareket halinde bulunan insan?,

m) Yaya emniyet ?eridi: Kald?r?m net yürüme alan? ile ta??t yolu aras?nda kalan, bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n bulunabilece?i alan?,

n) Yaya hareket alan?: Yayalar?n kullan?m?na ayr?lm?? alan?,

o) Yaya koridoru: Kald?r?m net yürüme alan? ve yaya yollar?nda bu Yönetmelikte belirtilen yatay ve di?ey asgari ölçülerde hiçbir engele maruz kalmadan yayalar?n rahatlıkla hareket edebilece?i koridoru,

ö) Yaya yo?unlu?u: Belirli bir alanda metre kare baş?na dü?en ortalama yaya say?s?n?,

p) Yaya yollar? ve kald?r?mlar? projesi (proje): Mimar, peyzaj mimar?, harita mühendisi, ?ehir plan?cı veya in?aat mühendisi tarafından haz?rlanan ve uygulanmak üzere ilgili idarece onaylanan; yaya yollar? ve kald?r?mlar?n bu Yönetmelikte yer verilen kurallar ve standartlara uygun olarak tasarland??? projeyi,

r) Yaya yolu: Yayalar?n kullan?m?na ayr?lm??, ta??t trafi?ine tamamen kapat?lm?? veya gerekti?inde belli ta??tlar?n girmesine izin verilen yolu,

s) Ye?il alan: Toplumun yararlanmas? için ayrılan millet bahçesi, oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik ve e?lence alanları?,

? Ye?il yaya koridoru: ?ehirde trafik gürültüsünü azaltmak ve/veya mikroklimatik etki sağlamak amacıyla kald?r?m veya yaya yolu boyunca yaya geçi?leri hariç kesintisiz olarak araçlarla tesis edilecek kald?r?m veya yaya yolunu, ifade eder.

?K?NC? BÖLÜM

Yaya Hareket Alanları

Genel esaslar

MADDE 4- (1) ?lgili idaresince yaya hareket alanları?n?n yap?m, bak?m ve onar?mlar? ile ilgili hususlarda; imar plan?, bu Yönetmelik, ilgili standartlar ile fen ve sanat kuralları?na uyulması? mecburidir.

(2) Yaya hareket alanları?nda ani daralmalardan kaç?n?l?r.

(3) Yüzey kaplamalar?, iklim ko?ulları? ve kullan?m yo?unlu?una göre uygun malzemeden seçilir. Yüzey kaplama malzemeleri; TS 13882 "Yaya Yürüme Yüzeylerinin S?n?flandırma Kuralları?-Temel Gereklilikler ve De?erlendirme Yöntemleri" standardı?na uygun, kaymaz nitelikte, düz, sabit, d?? etkilere dayan?kl? ve hareketi zorla?tırmayacak, mümkün mertebe ????? yansıtmayacak vas?fta olur.

(4) Zamanla kald?r?m ve yaya yolu zemininin çökme yaparak yüzey fark? olu?turmamas? için yüzey kaplama malzemeleri seçilirken kaplanacak zeminin durumu da göz önünde bulundurulur.

(5) Yaya hareket alanları?nda engel olu?turacak herhangi bir unsur tesis edilemez.

(6) Yaya hareket alanları?n?n ta??tlar tarafından i?gal edilmemesi için ilgili idarece TS 12716 "ehir ?çi Yollar-Yaya Kald?r?mlar?ndaki Koruyucu Engeller ?çin Tasarım Kuralları?" standardı? uyarınca gerekli önlemler alın?r.

(7) Kald?r?mlara yerle?tirilen elektrik direkleri, kentsel donat? elemanlar?, levha ve tabelalar yaya emniyet ?eridinde yer al?r.

(8) Altyap? planlaması? yapıl?rken altyap? ö?elerinin; kald?r?mlar için yaya emniyet ?eridinde, di?erleri için alan?n kolay müdahale edilebilecek k?s?mlar?nda kalacak ?ekilde planlanması? ve projelendirilmesi esastır. Yaya hareket alanları?nda altyap?ya ait kapaklar yapılması?n?n zaruri oldu?u hallerde kapaklar yüzeye ayn? kotta olur ve ani seviye de?i?ikli?i olmaz. Aya??n tak?lmaması?, tekerle?i olan araç gereçlerin tekerlek hareketinin sürdürülmesi için yüzey kaplamaları? aras?nda en fazla 6 mm kot fark? olur.

(9) Yaya hareket alanları?nda yapılması? zaruri olan altyap?ya ait kapaklar?n düzenli olarak kontrolü sağlanarak, k?r?lan, çöken ve/veya kalkan kapaklar ve kapak yerleri ile ilgili gerekli güvenlik önlemleri alınarak uyar? i?aretlemeleri yapıl?r, tehlike arz eden kapaklar aç?kta bırak?lmaz ve ilgili idaresince ivedilikle bak?m yapıl?r.

(10) Yaya hareket alanları?nda engellilerin kesintisiz hareketlili?i sağlan?r. HYY? ve sesli sinyallerden olu?an yardım? mamuller, TS ISO 23599, TS 13536 "TS ISO 23599'un Uygulanması?na Yönelik Tamamlay?c? Standart" ve TS ISO 23600 "Görme Engelliler ile Görme ve ?itme Engelliler ?çin Yardım? Mamuller-Yaya Trafik I??kları? ?çin Sesli ve Hissedilebilir Sinyaller" standartları?na uygun olarak tasarlan?r. Ayr?ca aç?k alanda uygulanan HYY?'nin taban? çevre yüzeylerin taban? ile e?it seviyede olur ve sadece yüzey profilleri ç?k?nt? olu?turur.

(11) HYY?'nin düzenli olarak kontrolü sa?lanarak, zarar gören, y?pranan, kalkan ve benzeri kaplamalar?n ilgili idaresince gerekli bak?m? yap?l?r.

(12) Yaya hareket alanlar? için proje haz?rlanmas? ve bunun ilgili idaresince onaylanmas? zorunludur. Haz?rlanacak projelerde; yaya yollar? ve kald?r?mlar?n yak?n çevresi, bitki ve kentsel donat? elemanlar?, yaya geçidi ba?lant?lar?, ta??t yollar?, kald?r?m rampalar? HYY?'den ve sesli sinyallerden olu?an yard?mc? donan?m gösterilir. Haz?rlanacak projelerde yeknesaklık söz konusu ise belli bir yol kesimi tip olarak projelendirilip i?in tamam?n? haiz kullan?labilir.

(13) Haz?rlanacak projelerde; plan 1/100 veya 1/200 ölçe?inde, belli bir yol kesimi tip olarak projelendirilip i?in tamam?n? haiz kullan?lacaksa bu plan 1/50 ölçe?inde, enkesitler 1/50 ölçe?inde, boykesitler 1/500 ölçe?inde ve detay paftalar? projenin kapsam?na göre 1/20, 1/10 veya 1/5 ölçe?inde olur. Kentsel donat? elemanlar?n?n konumland?r?laca?? yerler için ayrıca proje ve kent mobilyas? detay albümü haz?rlanabilir.

(14) Yaya emniyet ?eridi geni?li?inin 50 cm'nin üzerinde oldu?u durumlarda bu ?eridin asgari olarak geni?li?inin yar?s? kadar k?sm?n?n bitkilendirilmesi ?artt?r.

(15) Yaya hareket alanlar?nda; ayd?nlatma ve elektrik direkleri gibi kentsel donat? elemanlar?na ait elektrik kablolar? aç?kta b?rak?lmaz.

(16) Yaya hareket alanlar?na, yaya koridorunu daraltmayacak ve yayalar ile sürücülerin görü? aç?s?n? engellemeyecek ?ekilde bitkilendirme ile ses perdesi ve hava kirlili?ine kar?? bariyer olu?turulabilir.

(17) Ta??t yollar? ve kald?r?mlar gibi geçirimsiz yüzeylerdeki ya?mur suyu ak??n? yakalayarak tekrar toprakla bulu?turulmas? amac?yla kald?r?mlar?n emniyet ?eridinde, yaya yolu kenarlar?n?n uygun olan k?s?mlar?nda ya?mur bahçeleri yap?labilir. Ya?mur bahçelerinde uyguland?? yere özgü floraya uygun bitki kullan?m? zorunludur.

(18) Kald?r?m ve yaya yollar? etraf?ndaki ye?il alanlar?n sulanmas? amac?yla; 23/6/2017 tarihli ve 30105 say?l? Resmî Gazete'de yay?mlanan Ya?mursuyu Toplama, Depolama ve De?arj Sistemleri Hakk?nda Yönetmelik hükümleri kapsam?nda toplanan ya?mursuyu ya da ya?mursuyu ?ebekesinden ayrı olarak belli aral?klarla yer alt?nda konumland?r?lan toplama tanklar?nda biriktirilecek ?ekilde tesis edilecek ya?mursuyu toplama sisteminde toplanan su kullan?labilir. Ya?mursuyu ?ebekesinden ayrı toplama sistemi kurulmas? halinde toplama tank?n?n hacmi; yap?n?n bulundu?u ilin aylık m²'ye dü?en ortalama ya??? miktarlar?ndan en büyü?ü ile kald?r?m alan? esas al?narak hesaplan?r.

(19) Kald?r?mlar için verilen rampalara ili?kin kurallar, yaya yollar? ve ye?il alanlardaki yürüme yollar? için de geçerlidir.

Kald?r?mlar

MADDE 5- (1) Kald?r?mlar Ek-1'in ?ekil-1'inde gösterildi?i üzere mülkiyet etki ?eridi, kald?r?m net yürüme alan? ve yaya emniyet ?eridi olacak ?ekilde tasarlan?r.

(2) Yol türüne, bölgenin uygulama imar plan?ndaki kullan?m amac?na ve plandaki yol geni?li?ine göre; mülkiyet etki ?eridi, kald?r?m net yürüme alan? ve yaya emniyet ?eridi geni?likleri asgari Ek-2'nin Tablo-1'ine uygun olarak tasarlan?r. Ancak kald?r?m net yürüme alan? geni?li?i TS 12174 “?ehir ?çi Yollar-Yaya Yolu ve Yaya Bölgeleri Tasar?m Kuralları” standard? uyar?nca yaya yo?unlu?unun belirlenebildi?i alanlarda Ek-2'nin Tablo-2'sinde gösterilen yaya yo?unlu?una göre belirlenen geni?likten az olamaz.

(3) Yap?lmas? planlanan kald?r?m geni?li?ine göre Ek-2'nin Tablo-1'inin ilgili sat?r?nda yer alan asgari geni?liklerin alt?nda kalmayacak ?ekilde tasar?mc? taraf?ndan kald?r?m net yürüme alan? ile yaya emniyet ?eridi geni?likleri art?r?labilir.

(4) Mevcut uygulama imar planlar?nda yol geni?li?inin 8 metrenin alt?nda gösterilmi? oldu?u yerlerde, yolun bir taraf?ndaki kald?r?m?n bu Yönetmelikteki ?artlar? ta??mas? kayd?yla di?er taraftaki kald?r?m geni?li?i; net yürüme alan? geni?li?i 1 metreden, emniyet ?eridi 0,25 metreden az olmamak üzere 1,25 metreye kadar daralt?labilir.

(5) Kald?r?m üzerine yerle?tirilecek üstü örtülü toplu ta??ma dura?? ve kald?r?m kenar?na cep yap?lmak suretiyle yerle?tirilecek çöp konteynerleri asgari kald?r?m net yürüme alan?n? daraltamaz.

(6) Kald?r?m yüksekliklerinin 3 cm ile 15 cm aras?nda olmas? esast?r (Ek-1, ?ekil-1).

(7) Kald?r?mlar?n ta??t yolu ile hemzemin olmas? durumunda ta??tlar?n kald?r?m ihlallerini önlemek amac?yla asgari TS 12716 standard? ?artlar?n? sa?layacak ?ekilde tedbirler al?n?r.

(8) Mevcut kald?r?mlarda yap?lacak bak?m ve onar?mlar ile ta??t yolunda yap?lacak kaplama tamiri veya yenilemelerinde kald?r?m yüksekli?i de?erlerine uyulmas? esast?r.

(9) Kald?r?mlar?n boyuna e?imi azami %5 olur. Kaç?n?lmaz olarak e?imi %5'in üzerinde olan kald?r?mlarda, kesintisiz yüzey uzunlu?unun 10 m'den fazla olmas? durumunda kald?r?m sahanl?klarla bölünür. Kald?r?m?n sahanl?kta yön de?i?tirmesi halinde manevra alan? b?rak?l?r. Sahanlık ve manevra alan? boyutlar? kald?r?m geni?li?inden az olamaz. E?imi %8'in üzerinde olan kald?r?mlar?n merdiven ?eklinde düzenlenmesi halinde kald?r?m net yürüme alan?n?n 1/3'ü merdiven, 2/3'ü yol kenar?nda olmak üzere kald?r?m olarak tasarlan?r.

(10) Kald?r?m kesitinin enine e?imi %1 ila %2 olur (Ek-1, ?ekil-1).

(11) Bordür ta?lar? düzgün, iyi pahlanm?? ve pahlar?n?n e?imleri ayrı ayrı olur.

(12) Kald?r?mlar?n drenaj?; kald?r?m yüzeyine enine yönde e?imler verilip, kald?r?m ve yol birle?imine yüzeyel sular?n içinde göllenme yapmayacak ?ekilde yeterli e?imde yap?lacak veya yerle?tirilecek su olu?u ve rögarlarla sa?lan?r. Su olu?u yap?lmas? halinde yaya geçitlerinin bulundu?u kesimlerde, oluk ya?mursuyu ?zgaras?na ba?lanarak yaya geçidinin oldu?u kesim düz geçilir.

(13) HYY?, Ek-2'nin Tablo-2'sinde yer alan yaya yo?unlu?u 0,0-0,59 yaya/m² olan alanlarda uygulanmayabilir.

(14) HYY? yaya yo?unlu?undan ba??ms?z olarak, yap? alan?ndaki tan?ml? bölgelerde, sürdürülebilirli?i sa?lanarak bordür takibi yap?labilen kald?r?mlarda uygulanmayabilir.

(15) Kald?r?mlarda k?lavuz yüzey uygulanmas? halinde, k?lavuz yüzeyin her iki yan?nda ve yön de?i?tirmelerde (dönü?lerde) uyar?c? yüzeyin etraf?nda yatayda asgari 60'ar cm'lik geni?likte, dü?eyde asgari 220 cm yükseklikte ba? kurtarma mesafesine sahip engelsiz yürüme alan? düzenlenir.

(16) Yaya kald?r?m?nda, kav?ak veya yolun yaya geçitlerine rastlayan bölümlerinde araç yoluna do?ru rampa yap?l?r.

(17) Her bir kald?r?m parças?n?n trafik kotuna indi?i ve ç?kt??? noktalarda ve kald?r?m?n kesintiye u?rad??? her yerde kald?r?m rampas? yap?lmas? zorunludur.

(18) Kald?r?m rampalar? yürüme güzergah?nda ta??t yolundan en k?sa ?ekilde geçecek güzergahta olmal? ve kar??l?kl? kald?r?mlardaki rampalar hareket süreklili?ini sa?lamak için birbirlerini kar??lamal?d?r.

(19) Kald?r?mlarda öncelikle üç yöne e?imli rampa yap?l?r. Üç yöne e?imli rampalar kanatlar hariç geni?li?i asgari 90 cm, e?imi azami %8 ve kanat e?imi azami %10 olacak ?ekilde tasarlan?r. Kald?r?mda rampan?n bitti?i yerde asgari 90 cm sahanlık bulunmas? gerekir. Bu alan?n

90 cm-122 cm aras?nda kalmas? durumunda rampan?n kanat e?imi %8 olarak d?zenlenir (Ek-1, ?ekil-2).

(20) Üç yöne e?imli rampa yap?lamamas? halinde tek yöne e?imli kald?r?m rampalar? yap?labilir. Tek yöne e?imli kald?r?m rampalar?, geni?li?i asgari 90 cm, e?imi azami %8 olacak ?ekilde tasarlan?r. Tek yöne e?imli rampalar?n çevresinde, yayalar?n rampaya dik olarak yakla?mas?n? sa?lamak amac?yla yürünmez alanlar sa?lanmas? zorunludur (Ek-1, ?ekil-3).

(21) Kald?r?m?n üç yöne veya tek yöne e?imli rampa yap?lamayacak kadar dar olmas? durumunda Ek-1'in ?ekil-4'ünde gösterildi?i gibi yola paralel kald?r?m rampalar? tasarlan?r.

(22) K?lavuz yüzey uygulanmayan kald?r?mlar dahil tüm kald?r?mlardaki kald?r?m rampalar?nda, ta??t yoluna ç?kmadan 30 cm öncesinde, 60 cm derinli?inde ve rampa geni?li?ince uyar?c? yüzey uygulan?r.

(23) Kald?r?mlar?n tanziminde 12/12/2019 tarihli ve 30976 say?l? Resmî Gazete'de yay?mlanan Bisiklet Yollar? Yönetmeli?i ve 14/4/2021 tarihli ve 31454 say?l? Resmî Gazete'de yay?mlanan Elektrikli Skuter Yönetmeli?i hükümleri sakl?d?r.

Yaya yollar?

MADDE 6- (1) Yaya yolu geni?li?i, 3 metreden az olmamak ?art?yla yaya yo?unlu?una göre belirlenir. Ayr?ca yaya yolu geni?li?inin tasar?m?nda; yolun e?imi, yüzey kaplamas?, yola kat?lan yan yollar?n say?s? gibi hususlar da dikkate al?n?r.

(2) E?imi %5'in üzerinde olan yaya yollar?nda 10 m'den fazla uzunluklar sahanl?klarla bölünmelidir. Sahanl?k ve manevra alan? boyutlar? yaya yolu geni?li?inden az olamaz. E?imi %8'in üzerinde olan yaya yollar?nda uygun kenar?nda yaya yolu geni?li?inin 1/3'ü merdiven olarak tasarlan?r.

(3) Yaya bölgelerinde ta??t geçi?i olan k?s?mlar farkl? renk ve ?ekildeki malzemeler ile yaya yolundan ayr?l?r.

(4) Yaya yollar?nda yüzey sular?n? toplayan drenaj olu?u yolun geni?li?ine ba?l? olarak yolun ortas?nda veya iki kenar?nda yap?l?r. Drenaj?n yolun ortas?nda çözümlenece?i durumlarda ya?mursuyu ?zgaras? ile drenaj olu?unun üzeri kapat?l?r.

(5) Drenaj olu?u yayalar?n hareketini k?s?tlamayacak ?ekilde ve olu?a gelen yüzeyler asgari %2 e?ime sahip olur.

(6) Millet bahçesi, oyun bahçesi, çocuk bahçesi, park, rekreasyon ve rekreatif alanlarda yap?lacak yaya yollar?nda geni?li?in 120 cm'den az olmamas? esast?r.

(7) Boyuna e?imi %10'un üzerinde olan yaya yollar? için alternatif güzergah ile eri?im sa?lanmas?na yönelik çözümler tasarlan?r. Ancak bunun yan?nda boyuna e?imi %10'un üzerinde olan yaya yollar?nda do?al e?imin süreklili?inin sa?land??? yürüme alan?n yan?nda, eri?ilebilirlik standartlar?na uygun merdiven yap?labilir. Mevcut yaya yollar?nda ise k?sa mesafelerde büyük kot fark? olu?mas? halinde eri?ilebilirlik standartlar?na uygun asansör veya kald?rma iletme platformu uygulanabilir.

Merdivenler

MADDE 7- (1) Boyuna e?imi %8'in üzerinde olan yaya yolu ile yaya kald?r?mlar? ile ilgili kurallar ?unlard?r:

a) Merdivenlerin her bir basama?n?n ucunda 2,5 cm eninde koruyucu kaymaz bir ?erit bulunur. Koruyucu malzeme; tak?l?p dü?meyi önleyecek, ta?ma yapmayacak, basamak yüzeyi ile düz olacak ?ekilde monte edilir.

b) Merdivenin her sahanl?k?n?n basamaklar?n?n ba?lad??? ve bitti?i yerlerinde, merdiven geni?li?ince TS ISO 23599 ve TS 13536 standard?na uygun ?ekilde kabartmal? beton plak, seramik, do?al ta?, yerinde dökme beton gibi malzemelerden yap?lm?? HYY? bulunur.

c) Yaya yolu üzerinde boyuna güzergâhta 15 cm ve üzerinde kot fark? bulunmas? halinde eri?ilebilir rampa ve eri?ilebilir merdiven d?zenlenir.

(2) Yaya yolu veya kald?r?m olarak kullan?lacak merdivenlerin boyutlar? ile ilgili kurallar ?unlard?r:

a) Merdiven geni?likleri kald?r?mlar ve yaya yollar? için verilen asgari geni?liklerin alt?nda olamaz. Sahanl?k ve manevra alan? boyutlar? mevcut merdiven geni?li?inden az olamaz.

b) ?nsan ergonomisine uygun olacak ?ekilde basamak geni?li?i asgari 30 cm, basamak yüksekli?i azami 15 cm olmal?d?r.

c) Merdivende yer alan basamak gruplar?nda, basamaklar aras?nda yükseklik fark? olmaz, bütün basamaklar e?it yükseklikte olur. Basamaklarda damlal?k yap?lmaz.

(3) Yaya yollar? ve kald?r?mlarda kullan?lacak merdivenlerin güvenli?i ile ilgili kurallar ?unlard?r:

a) Merdivenler yeterli güvenlikte olur. Her iki taraf?na ara geçi?lere engel olmayacak ?ekilde korkuluk veya küpe?te yap?lmas? zorunludur.

b) Korkuluklar ve küpe?teler, TS 9111 "Engelliler ve Hareket K?s?tl?l??? Bulunan Ki?iler ?çin Binalarda Eri?ilebilirlik Gereklileri" standard?ndaki esaslara göre yerden 90 cm yükseklikte yap?l?r. Korkuluklar dü?me, kayma, yuvarlanma gibi sebeplerle insanlar?n can güvenli?ini tehlikeye atacak bo?luklar içermeyecek ?ekilde d?zenlenir. Bo?luklarda, yük alt?ndaki deformasyonlar da dâhil, azami 10 cm çap?nda geçi?e izin verilir.

c) 300 cm'den daha geni? olan merdivenlerin ortas?nda ilave korkuluk yap?l?r. Küpe?te sirkülasyon alan?nda kal?yor ve tak?lma, çarpma gibi tehlike olu?turuyorsa veya syde geçi?i gerektiren sa?l?k yap?lar? ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yap?larla ba?lant?l? alanlarda risk olu?turuyorsa yap?lmayabilir.

Ye?il yaya koridoru

MADDE 8- (1) Yaya yolu asgari geni?li?ini korumak, olası araç giri?-ç?k?? ve geçi?lerini sa?lamak, varsa yaya yolu kenar?na biti?ik yap?lanmaya zarar vermemek kayd?yla yeri ilgili idaresince belirlenecek ve projelendirilecek ye?il yaya koridoru olu?turulabilir.

(2) Ye?il yaya koridorlar?; kald?r?m net yürüme alan?n?n ta??t yolu taraf?nda, tekerlekli sandalye kullan?m?n? engellemeyecek nitelikte, asgari 100 cm geni?li?inde toprak alan ayr?larak bu alan?n a?açlandır?lmas? suretiyle olu?turulur. Kald?r?m geni?li?inin yeterli olmas? halinde uygulama mülkiyet taraf?nda da yap?labilir (Ek-1, ?ekil-5).

(3) Ye?il yaya koridorunda yer alan a?açlar?n seçiminde iklim özellikleri, arazinin jeolojik özellikleri ve topografyas? göz önünde bulundurulur ve TS 8146 "ehiriçi Yol ve Meydan A?açlandır?ma Kuralları" standard? uyar?nca uygun aral?klarla a?açlandır?ma yap?l?r.

(4) Ye?il yaya koridorlar?na çöp at?k kovas?, oturma bank? gibi kentsel donat? elemanlar? yerle?tirilecekse bu elemanlar?n a?aç miktar?n? ve süreklili?ini etkilememesi esast?r.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bitki ve Kentsel Donat? Elemanlar?

Genel özellikler

MADDE 9- (1) Bitki ve kentsel donat? elemanlar?, yürüme alanlar?na engel olmayacak ?ekilde yerle?tirilir. Yaya koridorunun dü?eydeki tüm engellerden ar?nd?r?lm?? net yüksekli?i asgari 220 cm olur (Ek-1, ?ekil-6).

(2) Bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n, ilgili idarece kentsel tasar?m projesi ile belirlenmesi halinde bu projede belirtilen yer ve elemanlara göre uygulama yap?lmas? zorunludur.

Bitki kullan?m?

MADDE 10- (1) Ayd?nlatma ve altyap? donat?lar?yla ilgili tasar?mlar tamamland?ktan sonra a?açland?rma çal??malar? TS 8146'ya uygun olacak ?ekilde yap?l?r.

(2) A?açland?rma yap?labilmesi için toprak yüzeyinin asgari 100 cm x 100 cm olmas? gerekir.

(3) Seçilecek a?aç ve a?açç?klar; yerden asgari 220 cm yükseklikte, dikey yönde yan dallara sahip, yaprak dökme süresi k?sa, bak?m iste?i (su, gübre) az olan, s?k dal ve kabuk dökme özelliğe sahiptir.

(4) Seçilecek a?aç türleri yöre floras?na uygun, ilerde ula?acaklar? yükseklik ve taç geni?likleri; yolun ve kald?r?m?n geni?liklerine, trafik yolunun s?nf ve niteliklerine, civardaki yap?lar?n durumuna ve trafi?in yo?unlu?una uygun olur, kuvvetli yan ve saçak kökleri geli?tirerek yol ve kald?r?m kaplamalar?n? tahrip edebilecek veya drenaj kanallar?n? t?kayabilecek kök sistemlerine sahip olamaz.

(5) Bitkilendirmelerde, kald?r?m veya yaya yolu yüzeyini kaygan veya yap??kan hale getiren salg? b?rakmayan ve meyvesi dökülmeyen bitkiler seçilir.

(6) A?açlar?n yayalar taraf?ndan fark edilebilmesi, toprak kayb?n?n ve çamurlanman?n önlenmesi için; a?açland?rma alan? etraf?n?n kald?r?mla ayn? seviyede olacak ?ekilde a?aç diplerine kald?r?m yüzey kaplamas?ndan ay?rt edilebilir renklere sahip ?zgaralar yerle?tirilebilir veya boyanm?? çak?l dökülebilir.

Ayd?nlatma

MADDE 11- (1) Yaya hareket alanlar? yayalar?n konforu ve güvenli?i dikkate al?narak ayd?nlat?l?r. Güzergâh boyunca ayd?nlat?lmayan alan kalmaz.

(2) Ayd?nlatma ö?eleri kullan?ld?klar? mekân ve iklim ko?ullar?na uyumlu olacak ?ekilde seçilir.

(3) A?açlar ve kentsel donat? elemanlar? ayd?nlatmaya engel olmaz.

(4) Ayd?nlatma elemanlar? kald?r?mlarda; öncelikle yaya emniyet ?eridi üzerinde konumland?r?lacak ?ekilde tasarlan?r, mümkün olmad??? hallerde ask?l? sistem olarak bahçe veya bina duvarlar?na yerle?tirilir.

(5) Yaya hareket alanlar?nda ayd?nlatma s?n?f?, TSE CEN/TR 13201-1 “Yol Ayd?nlatmas?-Bölüm 1:Ayd?nlatma S?n?flar?n?n Seçimiyle ?lgili K?lavuz Bilgiler” standard?na uygun olarak belirlenir.

(6) TS 7768 “?ehir ?çi Yollar-Pelikan Yaya Geçitleri-Yap?m ve ??leyi? Kuralları”, TS 11937 “?ehir ?çi Yollar-I??k Kontrollü (Sinyalize) Hemzemin Kav?ak Tasar?m Esasları” ve TS ISO 23600 standartlar?na uygun olacak ?ekilde ayd?nlatma ve sinyalizasyona ili?kin ak?ll? geçi? sistemlerinin yap?lmas? esast?r.

Oturma birimleri

MADDE 12- (1) ?? yerlerinin geçici donan?mlar? ile oturma yerleri, kald?r?m net yürüme alan?n? daraltmayacak ve yayalar?n hareketine engel te?kil etmeyecek ?ekilde konumland?r?l?r.

(2) Dinlenme alanlar?nda oturma banklar? sabitlenir ve yan?nda tekerlekli sandalyenin yana?abilece?i ?ekilde asgari 90 cm geni?li?inde bo?luk b?rak?l?r.

Çöp at?k kutular?

MADDE 13- (1) Çöp at?k kutular?; yaralanmalara neden olmayacak malzemedir seçilir, farklı renkli ve kapaks?z ya da oynar kapakl?, sensörlü kullan?labilecek ?ekilde kapakl? olur, 90 cm ve 120 cm aras?nda eri?ilebilir bir yükseklikte olur ve yaya emniyet ?eridinde konumland?r?l?r.

Duraklar

MADDE 14- (1) Duraklar, yayalar?n kolay, engelsiz ve ba??ms?z olarak eri?ebilecekleri ?ekilde tasarlan?r, yerleri kolay anla??labilir ve belirli bir uzakl?ktan görülebilir olur.

(2) Duraklar?n, yaya hareket alanlar?n?n asgari geni?li?ini daraltmayacak ?ekilde konumland?r?lmas? esast?r.

(3) Duraklar?n yer seçiminde; emniyet ?artlar? ve trafik ak??? sa?lan?r.

(4) Otobüs duraklar?n?n cam gibi ?effaf ve alg?lamas? zor olan yüzeylerinde zeminden 130 cm-140 cm yükseklikte birinci düzey, 90 cm-100 cm yükseklikte ikinci düzey, 10 cm-30 cm yükseklikte de üçüncü düzey olacak ?ekilde hem iç ve hem de d?? yüzeyde 7,5 cm geni?li?inde uyar?c? z?t renkli bantlarla i?aretleme yap?l?r.

(5) Durak levhalar?n?n yerden yüksekli?i asgari 220 cm olmal?d?r.

(6) Otobüs dura?? platformu ta??t yolundan 20 cm yükseklikte olacak ?ekilde konumland?r?l?r. Kald?r?mdan platforma %5 e?im ile ula??l?r.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Güvenlik, ??aret ve ??aretlemeler

Güvenlik

MADDE 15- (1) Kald?r?m?n kenar?nda 50 cm ve üzeri kot fark? bulunmas? durumunda bu kenarlara asgari 90 cm yükseklikte korkuluk yap?l?r.

(2) Kald?r?mlara ta??t parklar?n?n engellenmesi için sa?l?k ve e?itim tesislerinin oldu?u yerlerde yaya geçitleri hariç olmak üzere kald?r?ma cephesi olan parsel s?n?rlar? boyunca, bordür ta?? taraf?nda, yaya hareketlerine engel olmayacak ?ekilde TS 12716 standard?na uygun olarak asgari 70 cm, azami 90 cm yüksekli?inde koruyucu engeller konulur.

(3) Kald?r?mlarda kullan?lacak koruyucu engeller; yaya emniyet ?eridi içine, bebek arabalar?n?n veya tekerlekli sandalyelilerin geçebilece?i ?ekilde ve yaya kald?r?m? üzerindeki bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n yerle?imi dikkate al?nacak ?ekilde yerle?tirilir.

(4) Yaya hareket alanlar? üzerine üst geçit veya farklı amaçlarla kullan?lan merdiven kolunun inmesi halinde, 220 cm ve daha alçak olan merdiven altlar? kapat?l?r.

Yaya hareket alanlar?nda yap?lacak in?aat ve tamirat i?lerinde al?nacak emniyet tedbirleri

MADDE 16- (1) Yaya hareket alanlar?nda gerçekleştirilen bak?m, onar?m ve in?aat çal??malar?nda, yayalar?n gidi? ve geli?i zorla?t?r?lmas? ve TS 12254 “?ehir ?çi Yollar-Yolda ve Yol Kenar?nda Yap?lan ?n?aat ve Tamirat ??lerinde Al?nacak Emniyet Tedbirleri” standard?na uygun emniyet tedbirleri al?n?r.

(2) Çal??ma yap?lan alan?n yaya yolu ile temas etti?i k?s?mlarda her türlü tehlikeyi önleyecek ?ekilde çal??ma alan?n?n çevresi uygun malzeme ile kapat?l?r ve çal??ma alan? geceleri ayd?nlat?l?r.

(3) Net yürüme alan? geni?li?inin 150 cm'nin alt?na dü?tü?ü tadilatlarda alternatif güzergah sa?lan?r.

(4) Yaya hareket alanlar?n? etkileyen in?aat, y?k?m, onar?m ve tamirat çal??malar?nda; yap? sahibi veya müteahhidi, gelip geçeni tehlikeye atmayacak ve yaya hareket alanlar?na zarar vermeyecek ?ekilde 3194 say?l? Kanununun 34 üncü maddesindeki tedbirleri al?r.

(5) Yap?daki in?ai faaliyetin yaya hareket alan?na göre yüksekli?inin 250 cm'den fazla olmas? ve uzakl??n?n 150 cm'den az olmas? halinde, yayalar?n korunmas? bak?m?ndan kald?r?m üzerine korumal? geçit kurulmas? zorunludur. Korumal? geçit; bina cephesi boyunca, yaya koridoru yüksekli?i sa?lanmak ?art?yla, 150 cm'den az olmayacak ?ekilde ilgili idarece belirlenecek geni?likte, üst k?sm? ve in?aata bakan yüzeyi uygun vas?fta malzeme ile kapat?larak olu?turulur. Korumal? geçit, kald?r?m geni?li?inin 150 cm'den az olmas? halinde mevcut geni?lik kadar yap?l?r. Korumal? geçitler yeterli derecede ayd?nlat?l?r. Korumal? geçitten bina giri?lerine eri?im de benzer ?ekilde sa?lan?r. ?darece ilave tedbirler al?nmas? istenebilir.

(6) 13/10/2021 tarihli ve 31627 say?l? Resmî Gazete'de yay?mlanan Binalar?n Y?k?lmas? Hakk?nda Yönetmelik hükümleri uyar?nca al?nacak önlemler sakl?d?r.

??aret ve i?aretlemeler

MADDE 17- (1) Yaya hareket alanlar?nda olu?turulacak i?aretler; bilgilendirme, yönlendirme ve uyarma amaçl? olarak kald?r?m, yaya geçidi, rampa, merdivenler ve duraklar gibi yerlerde yatay veya dü?ey olarak düzenlenir.

BE??NC? BÖLÜM

Çe?itli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 18- (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde ilgili Türk standartlar? ve mevzuat hükümleri uygulan?r. Türk standartlar?nda düzenlenmeyen hususlarda, uluslararası geçerlili?i kabul edilen standartlar da kullan?labilir.

Yürürlük

MADDE 19- (1) Bu Yönetmelik 1/7/2024 tarihinde yürürlü?e girer.

Yürütme

MADDE 20- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre, ?ehircilik ve ?klim De?i?ikli?i Bakan? yürütür.

Ekleri için t?klay?n?z.

[1] 7 Kas?m 2023 tarih ve 32362 say?l? Resmi Gazete

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA